



Natura 2000-handleplan

Havet mellem Romsø og Hindsholm samt Romsø

Natura 2000-område nr. 109

Habitatområde H93

Fuglebeskyttelsesområde F77

Kolofon

Titel:

Natura 2000-handleplan for Havet mellem Romsø og Hindsholm samt Romsø

Udgiver:

Kerteminde Kommune
Hans Schacksvej 4
5300 Kerteminde
www.kerteminde.dk

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

Copyright:

Kerteminde Kommune og Naturstyrelsen

År:

2012

Forsidefoto: Hvidtjørn der pga. dådyrenes fouragering har fået de særprægede fodposer.
Hans Christian Jantzen

ISBN nr.:

978-87-93001-02-2

ISBE nr.:

978-87-93001-03-9

Må citeres med kildeangivelse



Kerteminde
Kommune



Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Indholdsfortegnelse

Kolofon	3
Indholdsfortegnelse.....	4
Baggrund.....	5
Miljøvurdering af handleplanen.....	6
Sammendrag af den statslige Natura 2000-plan	7
Mål for planperioden.....	10
Forventede metoder og forvaltningstiltag	11
Prioritering af den forventede forvaltningsindsats.....	13
Forventet effekt.....	15
Bilag 1: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag.....	17
Bilag 1b: Tilstand af kortlagte naturtyper	17
Bilag 2: Kort med kortlagte naturtyper samt potentielle områder for ny habitatnatur	18
Bilag 3: Forklaring af Natura 2000-begreber m.m.	19

Baggrund

Der er udarbejdet statslige Natura 2000-planer for 246 Natura 2000-områder, som kan findes her: [Natura 2000-plan](#).

Denne handleplan er en udmøntning af Natura 2000-plan for område nr. 109 Havet mellem Romsø og Hindsholm samt Romsø.

Handleplanen er udarbejdet af Kerteminde Kommune og Naturstyrelsen Odense.

Kommunen er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område på land og kystnære områder - bortset fra skovbevoksede, fredskovpligtige arealer og arealer, der tilhører Naturstyrelsen. Hver kommune sikrer gennemførelse for sit område inden udgangen af år 2015.

Naturstyrelsen er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører de skovbevoksede, fredskovpligtige arealer. Naturstyrelsen sikrer gennemførelse af disse dele af handleplanen inden udgangen af år 2021.

Alle arealer, som er berørt af denne Natura 2000-handleplan, ejes af Hverringes Gods.

Handleplanen er udarbejdet med hjemmel i miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 932 af 24/9 2009), bekendtgørelse nr. 1117 af 25/11/2011 om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner og bekendtgørelse 1116 af 25/11/2011 om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning.

Det fremgår af lovgivningen:

- at en handleplan skal indeholde:
 - en prioritering af handleplan-myndighedens forventede forvaltningsindsats i planperioden
 - en angivelse af mål og forventet effekt for de enkelte aktiviteter
 - de forventede metoder og forvaltningstiltag, som handleplan-myndigheden vil tage i brug for at forbedre naturtilstanden eller fastholde gunstig bevaringsstatus
- at en handleplan ikke må stride imod retningslinjer fastsat i den statslige Natura 2000-plan.
- at en handleplan skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelse af handleplanen.

Alle myndigheder skal i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt lægge Natura 2000-planen og -handleplanen til grund.

I handleplanen anvendes en række Natura 2000-begreber m.m., som er defineret nærmere i bilag 3.

Miljøvurdering af handleplanen

Natura 2000-handleplanen er som udgangspunkt omfattet af krav om miljøvurdering i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer (lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009). For samtlige statslige Natura 2000-planer er der foretaget en strategisk miljøvurdering. Natura 2000-handleplanen har et indhold, der ikke adskiller sig fra de oplysninger, som allerede er givet i de miljøvurderede naturplaner. Da Natura 2000-handleplanen ikke sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser eller yderligere vil kunne påvirke internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder væsentligt, er planen ikke omfattet af lov om miljøvurdering af planer og programmer.



Afgræsset kalkoverdrev med vindblæst hvidtjørn.
Foto: Hans Christian Jantzen

Sammendrag af den statslige Natura 2000-plan

Natura 2000-område nr. 109 Havet mellem Romsø og Hindsholm samt Romsø

Natura 2000-området har et areal på ca. 4328 ha og består af det 4005 ha store havområde mellem Romsø og Hindsholm samt af 323 ha land, hvoraf øen Romsø udgør 109 ha. Hovedparten af øen består af moræneaflejringer fra sidste istid, og dens kyster domineres af stejle klinger og stenstrande. Romsø har en stor variation af naturtyper. Den sydvestlige del af Romsø består af det store strandengsområde Maden, der er dannet ved marine aflejringer. Den centrale del af øen består af skov, heri der findes veludviklede skovsumpe og sjældne fugle. Skoven er omgivet af overdrev med en artsrig vegetation. Hele øen afgræsses af dådyr.

Den østlige del af Natura 2000-området udgør et snævert stykke land langs Hindholms kyst, hvor der findes strandenge, rigkær og avneknippemose.

Havområdet er stærkt påvirket af vind, strøm og bølgepåvirkninger, og kysterosionen er tydelig både på Hindsholm og Romsø. Der findes således store forekomster af sten på lavt vand. På dybere vand findes stadig forekomster af sten, selvom en stor del af disse tidligere er blevet fjernet ved stenfiskeri. Ud for Romsøs sydvestlige spids findes det markante stenrev "Vestrev", Stenrevene har et rigt dyre- og planteliv.

Havet mellem Romsø og Hindsholm er et vigtigt område for marsvin, som nu er tilføjet til udpegningsgrundlaget.

Vigtigste naturværdier

I området findes flere naturtyper, som er af regional og national betydning. Dette gælder bl.a. stenrevene og områder i havet med sandbanker på lavt vand og lavvandede bugter. På land kan bl.a. fremhæves strandenge og overdrev på sur bund og kalkholdig bund samt rigkær og avneknippemose.

Naturtyperne på Romsø udgør gode ynglemuligheder for kystfugle og skovfugle. Marsvin er generelt udbredt i farvandene rundt om Fyn med særlig hyppighed i farvandet omkring Fyns Hoved og Romsø.

Trusler mod områdets naturværdier

Områdets overdrev og skovnaturtyper har generelt en god-høj naturtilstand, medens rigkær, strandeng og avneknippemose kun har en moderat til god naturtilstand. En mindre del af rigkærene har en ringe naturtilstand. Alle disse naturtyper, på nær strandeng, er dog truet af tilførsel af kvælstof fra luften og avneknippemose og søtyperne er truet af næringsstofftilførsel fra den omgivende landbrugsdrift. Der er tilgroningsproblemer især i strandengene og rigkær. Arealet af især surt overdrev er meget lille. U hensigtsmæssige vandstandsforhold udgør en trussel for områdets strandenge, avneknippemoser, rigkær og lagune.

Havområderne præges generelt af belastning med næringsstoffer og miljøfarlige stoffer. Fiskeri med bundslæbende redskaber er især en trussel mod områdets rev. Udbredelsen af stenrev er reduceret ved tidligere tiders stenfiskeri. Især fiskeri med garn vurderes at være en trussel mod marsvin.

Målsætning

De marine og ferske naturtyper sikres en god vandkvalitet og en rig bundvegetation og fauna. Havområdet sikres som et af landets vigtigste kerneområder for marsvin.

På land er målet, at Natura 2000-området indeholder store sammenhængende naturområder bestående af overdrev, strandeng, rigkær, avneknippemose og skove. De lysåbne naturtyper og skovnaturtyperne sikres en god-høj naturtilstand og områdets økologiske integritet sikres ligeledes. De artsrige kalkoverdrev og rigkær prioriteres højt og deres samlede areal øges.

Indsats

Tabel 1. Oversigt over væsentlige indsatser til gennemførelse af denne plan:

Indsats	Stort omfang	Mindre omfang	Undersøges nærmere	Ikke anvendt
Rydning, fjernelse af uønsket opvækst Herunder bekæmpelse af invasive arter		X		
Forbedring af hydrologi Fx ved at standse dræning, genoprette vandløb, fjernediger		X		
Ekstensiv drift Fx indførelse eller opretholdelse af græsning, høslet mm.	X			
Sikring af arealer Sikring af natur der ikke pt. er beskyttet (fx. stenrev og skovnatur)		X		
Reducere forstyrrelser Fx færdsel			X	
Forbedring/sikring af levesteder Fx. ved etablering af vandhuller, sikring af redetræer eller større fouragerings- eller yngleområder			X	

Indsatsen vil overvejende dreje sig om sikring af og/eller genindførelse af lysåbne forhold ved rydning af opvækst og drift (græsning) samt udvidelse og sammenkædning af arealer af de lysåbne naturtyper, medens selvforryngelsen i skovnaturtyperne sikres. For især strandenge og rigkær vil det desuden være afgørende at sikre forbedrede vandstandsforhold.



Marsvin sikres gode levesteder.

Der gennemføres en reduktion af tilførslen af næringsstoffer til naturtyperne.

Konstaterede forekomster af habitatnaturtyper, der ikke er omfattet af lovgivningen, skal sikres mod ødelæggelse.



Tilgroede kalkoverdrev på Romsø
Foto: Hans Christian Jantzen

Mål for planperioden

(Natura 2000-planens indsatsprogram)

Natura 2000-planens indsatsprogram er bindende retningslinjer for handleplanen i første planperiode og anvendes derfor som handleplanens mål. Dette indsatsprogram skal være gennemført med udgangen af år 2015, dog år 2021 for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer. Indsatsprogrammet vedrører alene naturtyper og arter, som er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, jf. bilag 1.

Indsatsprogrammet er på side 22 og 23 i [Natura 2000-planen](#).

Naturtyper

- Der sikres den for naturtyperne mest hensigtsmæssige hydrologi i strandenge og rigkær.
- De terrestriske naturtyper skal sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje.
- For de marine naturtyper sikres, at projekter og aktiviteter ikke skader lokaliteten.
- Skovnaturtyperne skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje.
- Det undersøges nærmere, hvor der er behov for at skabe mere hensigtsmæssig hydrologi i skovnaturtyperne, og disse steder sikres den for skovnaturtyperne mest hensigtsmæssige hydrologi.
- I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift i skovnaturtypen urørt skov være nødvendig
- Forekomsterne kalkoverdrev, surt overdrev, rigkær og avneknippemose udvides og sammenkædes, hvor det naturmæssigt er muligt
- Konstaterede forekomster af habitatnaturtyper, der ikke er omfattet af lovgivningen, skal sikres mod ødelæggelse
- Der sikres beskyttelse mod ødelæggelse af rev.
- Arealet med rigkær øges i størrelsesordenen 1-2 ha.
- Arealet med kalkoverdrev øges i størrelsesordenen 12-16 ha.

Arter

- For marsvin sikres, at projekter og aktiviteter ikke har væsentlige påvirkninger på forekomsten af marsvin i området.

Indsatser som forventes gennemført via anden planlægning end handleplanen

Husdyrgodkendelsesloven:

- Reduktion af kvælstof-deposition fra luften på områdets habitatnaturtyper sker ved administration af denne lov

Vandplanen:

- Næringsstofftilførsel fra dræntilløb og fodring reguleres via vandplanen.
- For marine naturtyper, større søer og vandløb reguleres tilførslen af næringsstoffer via vandplanen.
- Miljøfarlige stoffer i de marine naturtyper håndteres via vandplanen.

Forventede metoder og forvaltningstiltag

Her angives de metoder og forvaltningstiltag, som forventes at skulle anvendes for at opfylde handleplanens mål (Natura 2000-planens indsatsprogram).

Indsatsen for naturtyperne ved moserne ved Måle Strand gennemføres som led i EU-Life+ projektet Life70.

Den konkrete indsats på et areal forventes derudover primært udmøntet ved, at lodsejeren søger om tilskud fra en række særlige tilskudsordninger under Landdistriktsprogrammet. For nærmere information henvises til [NaturErhvervsstyrelsen](#) og – for skovbevoksede arealer – til [Naturstyrelsen](#).

Naturtyper

I tabel 1 angives de forventede metoder og forvaltningstiltag for *naturtyperne* på udpegningsgrundlaget, jf. bilag 1. Tabellen er inddelt i 3 grupper:

- Lysåbne naturtyper, inkl. sø- og vandløbsnaturtyper (se bilag 3)
- Skovnaturtyper (se bilag 3)
- Ny habitatnatur (dvs. forventede udvidelser af naturtyperne)

Hovedparten af arealet med naturtyper er kortlagt og kan ses på hjemmesiden [PRIOR](#).

I tabel 2 er der et skøn over omfanget af de enkelte metoder og forvaltningstiltag for de kortlagte naturtyper samt et skøn over omfanget af ny habitatnatur. I den forbindelse skelnes mellem ”Igangværende indsats” og ”Behov for ny indsats”, da der allerede er igangværende indsatser i Natura 2000-området, der bidrager til at opfylde handleplanens mål.

Arealer angivet i tabel 2 er potentielle bruttoarealer, der vil blive undersøgt nærmere i planperioden mhp. at vurdere gennemførlighed. Indsatsens præcise omfang i planperioden vil bero på en biologisk, teknisk og økonomisk vurdering og vil sikre Natura 2000-planens målopfyldelse ved at:

- Arealer med disse naturtyper inden for Natura 2000-området ikke går tilbage.
- Tilstanden samlet set ikke forringes i denne planperiode.

Hvor der i Natura 2000-planen er angivet eksakte antal hektar, er disse antal også normsættende for handleplanens ambitionsniveau, og der er således ikke tale om potentielle bruttoarealer. Det gælder i tabel 2 for ny habitatnatur.

Tabel 2: Forventede metoder og forvaltningstiltag for naturtyperne

Forventede metoder og forvaltningstiltag	Skøn over omfanget af: (ha)		
	Igangværende Indsats	Behov for ny indsats	Samlet indsats
Lysåbne naturtyper:			
Rydning af uønsket opvækst	0	Op til 14	Op til 14
Forbedring af hydrologi	0	Op til 10	Op til 10
Græsning eller høslæt	Op til 16	Op til 25	Op til 41
Skovnaturtyper:			
<i>Skov med fredskovspligt:</i>			
Skovnaturtypebevarende drift og pleje	0	Op til 29	Op til 29
<i>Skov uden fredskovspligt:</i>			
Skovnaturtypebevarende drift og pleje	-	Op til 0,2	Op til 0,2
Ny habitatnatur*:			
<i>Udvidelser af naturtyper:</i>			
Kalkoverdrev	0	12-16	12-16
Rigkær	0	1-2	1-2

* I bilag 2 er der et kort, som viser potentielle områder for ny habitatnatur.

Særligt for skovnaturtyperne:

40 ha af Romsø er fredet. I fredningen indgår bl.a. bestemmelser om, at skoven kun må forynges med danske løvtræer. Der er desuden indgået en 20-årig plejeaftale om græsningsskov med fornyelse ved hjælp af hegning. Dette vil i høj grad bidrage til målopfyldelse, men der kan være behov for supplerende beskyttelsesindsats.

Igangværende indsats:

Dækker skovarealer, der i hele planperioden er beskyttet ved skovlovsaftale, fredning eller lignende. I særlige tilfælde kan der være behov for en supplerende beskyttelsesindsats.

Bemærk: Træbevoksede moser, hvor vegetationen er opstået naturligt, er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller skovlovens § 28. Det kan omfatte 91E0 Elle- og askeskov. Sådanne arealer er ikke medtaget under "Igangværende indsats" i tabel 2, selvom beskyttelsen kan være tilstrækkelig.

Behov for særlig indsats:

Generelt skal der være en særlig beskyttelsesindsats af skovnatur, der er i høj tilstand. Det skal bidrage til at bevare de ekstraordinære naturværdier. Se nærmere i bilag 3 under "Skovnaturtypebevarende drift og pleje" og "Urørt skov".

Reduktion af arealet med skovnaturtyper:

I forbindelse med udvidelser af den truede naturtype 7230 Rigkær, kan der forekomme reduktioner i arealet med 91E0 Elle- og askeskov.

Prioritering af den forventede forvaltningsindsats

Indsatsen i 1. planperiode skal standse tilbagegangen for naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget. I Natura 2000-planen er dette mål udmøntet i fire sigtelinjer:

1. Sikring af tilstanden af eksisterende naturarealer og arter
2. Sikring af de små naturarealer
3. Sikring af naturtyper og levesteder, som ikke er beskyttede
4. Indsats for truede naturtyper og arter

De fire sigtelinjer lægger niveauet for den indsats, som handleplanmyndighederne skal gennemføre, og er udtryk for den nationale prioritering i 1. planperiode.

I 1. planperiode gælder indtil videre den med Grøn vækst afledte nationalpolitiske præmis om frivillighed i Natura 2000-indsatsen, hvilket også er baggrunden for økonomiaftalen for 2013 mellem regeringen og Kommunernes Landsforening (KL), der lægger de økonomiske rammer for den kommunale Natura 2000-indsats.

Her beskrives de dele af indsatsprogrammet, som handleplanmyndighederne forventes at gennemføre med særligt fokus og tidligt i planperioden:

Da der i Natura 2000-området kun er 1 ejer med kortlagt skov, er det ikke vurderet relevant at foretage nogen særskilt prioritering af indsatsen i skov.



Får der græsser ved Langemose.
Foto: Martin Køhl Søholm

Kerteminde Kommunes prioritering for de lysåbne områder og ikke fredskovspligtige skovbevoksede områder

Kommunalbestyrelsen vil prioritere at etablere et samarbejde med Hverringe Gods, organisationer og foreninger mv. omkring arbejdet med at realisere handleplanen.

Kommunalbestyrelsen vil prioritere at anvende EU-Life programmet til at gennemføre indsatsen for rigkær.

Som en del heraf vil kommunalbestyrelsen prioritere opsøgende/faciliterende indsats over for:

- Forbedring af græsningsfaciliteter på eksisterende og potentielt nye rigkær og avneknippemoser.
- Udvidelse af rigkær og avneknippemoser ved rydning og ændring af hydrologi.
- Udvidelse af kalkoverdrev ved rydning af uønsket opvækst.

Forventet effekt

Her beskrives den forventede naturmæssige effekt ved at gennemføre de enkelte aktiviteter. Den faktiske naturmæssige effekt for naturtyper og arter vil løbende blive fulgt i det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

De forventede resultater af det søgte EU-Life projekt er som følger:

- Genskabelse af 2-6 ha nye rigkær og avneknippemoser ved rydninger og afgræsning/slåning af tidligere rigkærsområder.
- Forbedret afgræsning på ca. 25 ha. Eksisterende rigkær og avneknippemoser.
- Gravning af 5 vandhuller til forbedring af forholdene for padderne i området.
- Informationstavler og foldere m.m.

Nedenfor er der mere generelt beskrevet den forventede naturmæssige effekt af de enkelte tiltag.

Lysåbne naturtyper:

Forbedring af hydrologi:

Lukning af grøfter, fjernelse af drænrør mv. kan være afgørende plejetiltag for våde naturtyper som f.eks. rigkær og avneknippemoser. Effekten af de mere naturlige vandstandsforhold vil typisk være, at fugtigbundsarterne bliver mere dominerende, og at der genindvandrer flere arter tilknyttet våd og fugtig bund. Desuden vil uønsket opvækst af træer og buske blive hæmmet, nedbrydning af førnelag vil ophøre, og der vil opbygges nyt tørvelag. Det vil sikre mindre næringsfrigørelse og CO₂-udslip.

Rydning af uønsket opvækst:

I forbindelse med pleje af lysåbne arealer vil det ofte være nødvendigt at foretage en rydning af buske og træer. Det vil typisk være arealer, hvor græsning eller slåning har været enten utilstrækkelig eller helt opgivet, og der har indfundet sig uønsket opvækst. For rigkærene drejer det sig primært om rydning af pilekrat og tagrørsbevoksninger på eksisterende eller tidligere rigkær. I kalkoverdrevene drejer det sig især om rydning af brombær- og slåenkrat.

Rydningen sikrer, at den flora og fauna, der trives med lysåbne forhold, ikke skygges bort. Desuden vil rydning ofte bidrage til at bekæmpe invasive arter som nåletræer og glansbladet hæg. Det er vigtigt, at det ryddede opvækst fjernes for at skabe gode vækstbetingelser for den lysåbne vegetation.

Ved rydning af arealer med stort potentiale for at udvikle ny habitatnatur vil den vegetation, der er karakteristisk for naturtypen, kunne indfinde sig efter få år. Det gælder særligt for tidlige tilgrovningsstadier af naturtyperne.

Græsning eller høslæt:

Hovedparten af de lysåbne naturtyper er betinget af græsning eller høslæt. Overlades de til sig selv uden drift, vil de gro til i høje urter og græsser og med tiden springe i krat og skov. Det er en naturlig proces, men hvis det får lov at ske, vil et stort antal arter blive skygget bort.

Græsning eller høslæt vil derfor have en stor positiv effekt på de fleste lysåbne naturtyper og vil ofte være en forudsætning for gunstig bevaringsstatus.

Græsning eller høslæt er et middel til at bekæmpe invasive arter som f.eks. bjørneklo og glansbladet hæg samt problemarter som f.eks. gyvel og bjerg-rørhvene.

Når afgræsning foregår uden eller med begrænset tilskuds fodring eller ved høslæt (d.v.s. med fjernelse af den afslåede biomasse), vil effekten være særlig positiv, idet plejen i disse tilfælde både sikrer lysåbne forhold og fjerner næringsstoffer fra arealerne.

Skovnaturtyper:

Skovnaturtypebevarende drift og pleje

Med den *skovnaturtypebevarende drift og pleje* beskyttes skovnaturtyperne mod gødskning, sprøjtning og yderligere afvanding. I nogle tilfælde etableres mere naturlige vandstandsforhold.

Der sikres nogle af de naturmæssigt vigtige strukturer, f.eks. vedvarende skovdække, en vis andel uforstyrret jordbund, hule og døde træer. De karakteristiske træarter for skovnaturtyperne fremmes, og invasive arter kan bekæmpes. I særlige tilfælde plejes skovnaturtyperne med gamle driftsformer såsom skovgræsning og stævning. Den samlede forventede effekt er en sikring af skovnaturtyperne.

Ny habitatnatur:

Udvidelser af naturtyper

Den ny habitatnatur skal typisk sammenbinde små, fragmenterede forekomster af naturtyperne og/eller udvide arealet af truede naturtyper. Desuden kan det være for at øge levestederne for truede arter.

Hvis udvidelserne sker på arealer med et stort potentiale for genskabelse af naturtyper, vil der med den nødvendige indsats (forbedring af vandstandsforhold, rydning mv.) og pleje (afgræsning eller høslæt) kunne udvikles ny habitatnatur på relativt få år. Det kan f.eks. være arealer, der tidligere har rummet naturtypen, og som ligger i nær tilknytning til eksisterende arealer med naturtypen. Hvis udvidelsen derimod foregår på tidligere landbrugsjord, må udviklingen mod habitatnatur af høj kvalitet forventes at tage væsentlig længere tid.



Rigkær i Langemose der er under tilgroning
Foto: Martin Køhl Søholm

Bilag 1: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. H93:

Tabel 3. Naturtyper på udpegningsgrundlaget.

Naturtypenr.	Naturtype	Handleplan-myndighed (ha)		I alt (ha)
		Kerteminde Kommune	Naturstyrelsen	
1110	Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand		2.833	2.833
1160	Større lavvandede bugter og vige		1.217	1.217
1170	Rev		70	70
1210	Enårig vegetation på stenede strandvolde			<i>ej kortlagt</i>
1220	Flerårig vegetation på stenende strande			<i>ej kortlagt</i>
1230	Klinter eller klipper ved kysten			<i>ej kortlagt</i>
1330	Strandeng	15,7		15,7
3150	Næringsrig sø	0,4		0,4
6210	Kalkoverdrev	14,2		14,2
6230	Surt overdrev	0,6		0,6
7210	Avneknippemose	0,5		0,5
7230	Rigkær	10,5		10,5
9130	Bøg på muld		22,1	22,1
9160	Ege-blandskov		0,6	0,6
91E0	Elle- og askeskov		6,1	6,1
		70,7	4.120	4.190,7

Tabel 4. Arter på udpegningsgrundlaget..

Artsnr.	Art
1351	Marsvin

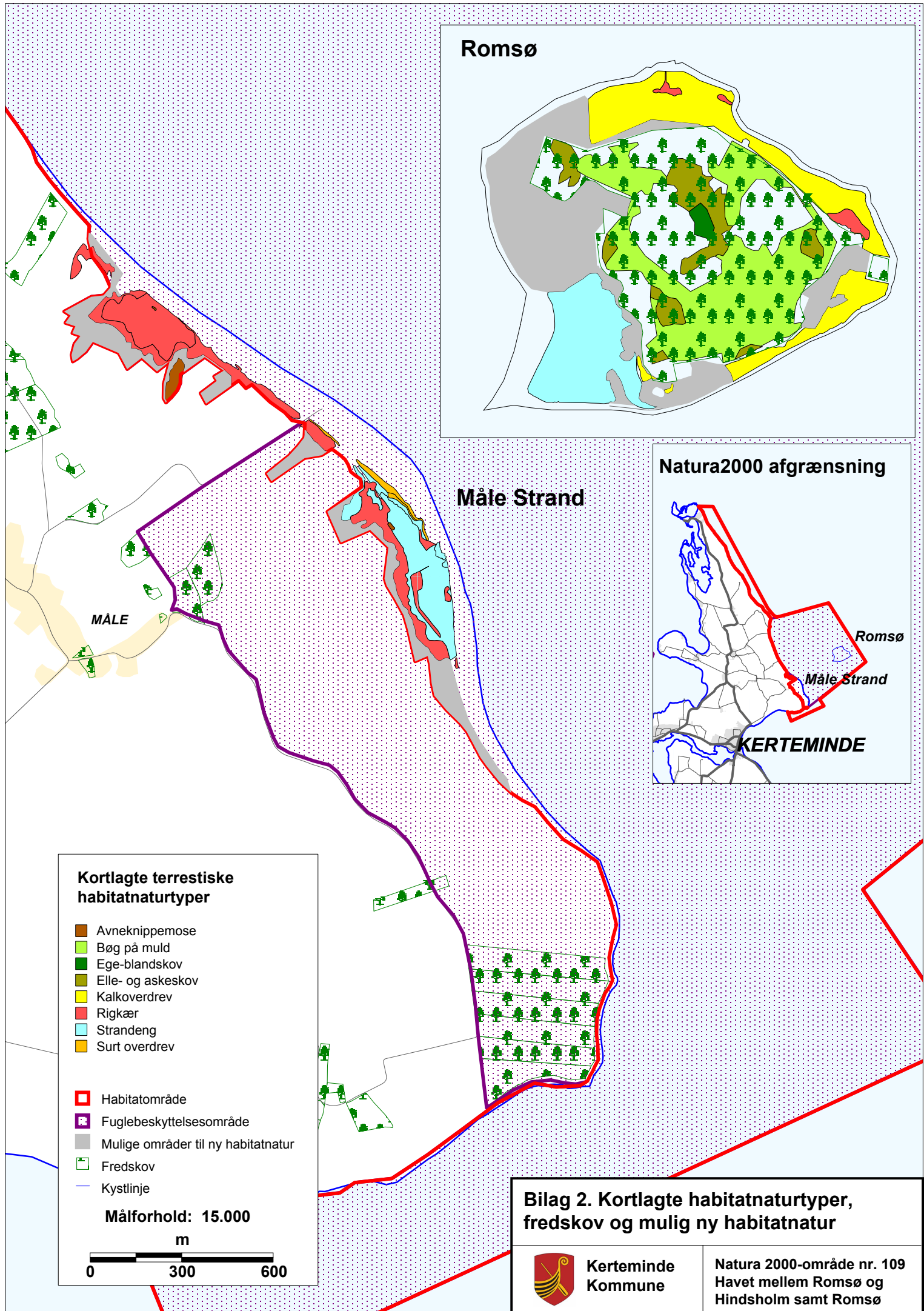
Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 77

Der er ingen arter på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet.

Bilag 1b: Tilstand af kortlagte naturtyper

Tabel 5. Naturtilstand af kortlagte naturtyper.

Naturtypenr.	Naturtype	Naturtilstand (ha)					Total
		I	II	III	IV	tilstand ukendt	
1330	Strandeng		4,7	11,0			15,7
3150	Næringsrige søer					0,4	0,4
6210	Kalkoverdrev	11,0	3,3				14,3
6230	Surt overdrev		0,6				0,6
7210	Avneknippemose			0,5			0,5
7230	Rigkær		6,0	4,3	0,2		10,5
9130	Bøg på muld	22,1					22,1
9160	Ege-blandskov		0,6				0,6
91E0	Elle- og askeskov	5,3	0,8				6,1
Total		38,4	16,0	15,8	0,2	0,4	70,8



Bilag 3: Forklaring af Natura 2000-begreber m.m.

Begreb	Forklaring
Natura 2000	Natura 2000 er et netværk af områder i EU med særligt værdifuld natur. Natura 2000 er en samlebetegnelse for habitatområder og fuglebeskyttelsesområder. I Danmark tales om internationale naturbeskyttelsesområder, som også rummer Ramsarområder, og består af et eller flere af disse særligt udpegede områder. Natura 2000-områderne kan ses i Danmarks Miljøportal . Der er mere information om Natura 2000 på Naturstyrelsens hjemmeside
Udpegningsgrundlag	Udpegningsgrundlaget er en fællesbetegnelse for de arter og naturtyper, som findes indenfor et internationalt beskyttelsesområde og som er omfattet af listerne i habitatdirektivet eller fuglebeskyttelsesdirektivet, som forudsætter udpegningsgrundlag af beskyttelsesområder. Du kan finde udpegningsgrundlag her: Udpegningsgrundlag .
Naturtyper	Naturtyperne er defineret nærmere i " Habitatbeskrivelser, årgang 2010 ". Endvidere er alle danske naturtyper beskrevet på Naturstyrelsens hjemmeside .
Lysåbne terrestriske naturtyper	I Danmark er der 35 lysåbne terrestriske naturtyper: 1210 (Enårig vegetation på strandvolde) , 1220 (Flerårig vegetation på stenede strande) , 1230 (Klinter eller klipper ved kysten) , 1310 (Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter) , 1320 (Vadegræssamfund) , 1330 (Strandenge) , 1340 (Indlands-strandenge) , 2110 (Begyndende klitdannelser) , 2120 (Hvide klitter og vandremiler) , 2130 (Stabile kystklitter med urtevegetation) , 2140 (Stabile kalkfattige klitter med <i>Empetrum nigrum</i>) , 2160 (Kystklitter med havtorn) , 2170 (Kystklitter med gråris) , 2190 (Fugtige klitlavninger) , 2250 (Kystklitter med enebær) , 2310 (Indlandsklitter med lyng og visse) , 2320 (Indlandsklitter med lyng og revling) , 2330 (Indlandsklitter med åbne græsarealer med sandskæg og hvene) , 4010 (Våde dværgbusksamfund med klokkelyg) , 4030 (Tørre dværgbusksamfund (heder)) , 5130 (Enebærkrat på heder, overdrev eller skrænter) , 6120 (Tørketålende græsvegetation på kalkrig jordbund) , 6210 (Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund) , 6230 (Artsrige overdrev) , 6410 (Tidvis våde enge) , 6430 (Bræmmer med høje urter) , 7110 (Aktive højmoser) , 7120 (Nedbrudte højmoser) , 7150 (Lavninger på tørv med <i>Rhynchosporion</i>) , 7210 (Kalkrige moser og sumpe med hvas avneknippe) , 7220 (Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand) , 7230 (Rigkær) , 7140 (Overgangstyper af moser og hængesæk) , 8220 (Indlandsklipper af kalkfattige bjergarter) , 8230 (Indlandsklipper af kalkfattige bjergarter med pionerplantensamfund) .
Sø- og vandløbsnaturtyper	I Danmark er der 7 sø- og vandløbsnaturtyper: 3110 (Kalk- og næringsfattige søer og vandhuller) , 3130 (Ret næringsfattige søer og vandhuller) , 3140 (Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger) , 3150 (Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter) , 3160 (Brunvandede søer og vandhuller) , 3260 (Vandløb med vandplanter) , 3270 (Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter) .
Skovnaturtyper	I Danmark er der 10 skovnaturtyper: 2180 (Skovklit) , 9110 (Bøg på mor) , 9120 (Bøg på mor med kristtorn) , 9130 (Bøg på muld) , 9150 (Bøg på kalk) , 9160 (Ege-blandskov) , 9170 (Vinteregeskov) , 9190 (Stilkekrat) , 91D0 (Skovbevokset tørvemose) , 91E0 (Elle- og askeskov) .
Kortlægning	Under forarbejdet til Natura 2000-planerne er en række naturtyper

	<p>kortlagt ved en fysisk gennemgang af habitat-områderne. Naturtyperne er afgrænset og identificeret, og der er registreret oplysninger om struktur og artsindhold på arealerne.</p> <p>De kortlagte områder kan f.eks. findes på PRIOR.</p>
Tilstandsklasse	<p>Tilstandsklassen er udtryk for naturkvaliteten af den enkelte kortlagte naturtype. Tilstandsklassen er beregnet på baggrund af strukturindikatorer og artsdata, som er indsamlet ved kortlægningen. Ud fra strukturindikatorerne beregnes et strukturindeks, og tilsvarende beregnes et artsindeks ud fra de indsamlede artsdata. Hver især fortæller de to indeks noget om de aktuelle livsvilkår og den seneste historie på arealet. Tilstanden er en sammenvejning af de to indeks.</p> <p>Der er 5 tilstandsklasser:</p> <ol style="list-style-type: none"> I. Høj tilstand II. God tilstand III. Moderat tilstand IV. Ringe tilstand V. Dårlig tilstand <p>De to øverste klasser I og II opfylder Habitatdirektivets krav til gunstig bevaringsstatus under forudsætning af, at der foreligger en prognose der siger, at arealet også i fremtiden vil kunne opretholde den høje eller gode tilstand.</p> <p>Tilstandsklasse (inkl. struktur- og artstilstand) for en kortlagt naturtype kan ses på PRIOR.</p>
Gunstig bevaringsstatus	<p>En naturtypes bevaringsstatus er gunstig, når:</p> <ul style="list-style-type: none"> - arealet med naturtypen i det naturlige udbredelsesområde er stabilt eller øges - den særlige struktur og de særlige funktioner, der er nødvendige for naturtypens opretholdelse, er til stede og vil være det fremover. - bevaringsstatus for de arter, der er karakteristiske for naturtypen, er gunstig. <p>En arts bevaringsstatus anses for gunstig, når:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bestandsudviklingen viser, at arten på lang sigt vil opretholde sig selv - artens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang eller vil blive mindsket - der er og sandsynligvis fortsat vil være et tilstrækkeligt stort levested til på lang sigt at bevare artens bestande
Natura 2000-plan	<p>Natura 2000-planen fortæller, hvordan man skal behandle hvert af de 246 Natura 2000-områder, så man stopper tilbagegangen for naturtyper og arter i det enkelte område. Natura 2000-planen indeholder en basisanalyse af områdets aktuelle naturtilstand og trusler, mål for naturtilstanden og et indsatsprogram.</p> <p>Natura 2000-plan kan findes på Naturstyrelsens hjemmeside.</p>
Natura 2000-handleplan	<p>Natura 2000-planen udmøntes i handleplaner. En kommune skal således udarbejde en handleplan for, hvordan Natura 2000-planen vil blive realiseret inden for kommunens geografiske område på land og kystnære områder. Kommunen skal efterfølgende sikre, at handleplanen gennemføres. På tilsvarende måde har Naturstyrelsen ansvaret for at udarbejde og gennemføre handleplaner for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer.</p>
Offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner	<p>Offentlige lodsejere har mulighed for selv at udarbejde drifts- og plejeplan som opfølgning på en Natura 2000-plan.</p> <p>I Natura 2000-handleplanen skal der være resuméer af de offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner.</p>

Invasive arter	Invasive arter dækker over plante- og dyrearter, der af mennesket er blevet flyttet fra en del af verden til en anden og her påvirker hjemmehørende arter negativt. Et almindeligt brugt eksempel er kæmpebjørneklo, som er ført til Danmark fra Kaukasus og nu giver problemer i eksempelvis moser, hvor den udkonkurrerer hjemmehørende plantearter.
Skovnaturtypebevarende drift og pleje	<p>I Natura 2000-tilskudsordning for skov er den skovnaturtypebevarende drift og pleje defineret på følgende måde:</p> <p>Alle arealer omfattes af en basissikring med følgende indhold:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vedvarende skovdække • Ved skovdrift skal de karakteristiske træarter for skovnaturtypen fremmes • Ved foryngelse skal der anvendes en naturvenlig foryngelse • Ingen gødskning, kalkning eller kemisk bekæmpelse • Uforstyrret jordbund på mindst 2/3 af arealet • Ingen øget afvanding • Bevaring af eksisterende dødt ved og træer med hulheder • Plejeret til handleplan-myndigheden til bekæmpelse af arter, der optræder invasivt <p>Som minimum skal alle arealer i tilstandsklasse 1 omfattes af en supplerende sikring med én eller flere af følgende tiltag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bevaring af store træer til død og henfald • Bekæmpelse af invasive arter • Etablering af naturlige vandstandsforhold • Forberedelse til skovgræsning
Urørt skov	<p>I Natura 2000-tilskudsordning for skov omfatter udlæg til urørt skov følgende restriktioner:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ingen skovdrift • Ingen fjernelse af levende eller døde træer • Ingen gødskning, kalkning eller kemisk bekæmpelse • Ingen forstyrrelse af jordbunden • Ingen oprensning eller nygravning af grøfter • Plejeret til handleplan-myndigheden til bekæmpelse af arter, der optræder invasivt



Miljøministeriet
Naturstyrelsen



Kerteminde
Kommune

Kerteminde Kommune
Hans Schacksvej 4
5300 Kerteminde

Tlf. 65 15 15 15
kommune@kerteminde.dk
www.kerteminde.dk

ISBN nr.:
978-87-93001-02-2

ISBE nr.:
978-87-93001-03-9